

Tres satèl·lits fora d'òrbita

Mentre les contradiccions del règim de Praga s'agregen per la deserció dels partits comparsa i les pressions de l'oposició, a Romania el dictador Ceaucescu s'ha tancat al bunker i denuncia que hi ha una «conspiració antisocialista». A Bulgària, Jikov acabarà fent, com sempre, el que Moscou li imposi.

Llibert Ferri

Seria precipitat assegurar que la crisi política que viu actualment la República Democràtica Alemanya —el país més sòlid dels que integraven el diguem-ne front antiperestroika— podria tenir a curt termini un efecte dòmino sobre Txecoslovàquia, Romania i Bulgària. Però és evident que, després de la desaparició d'Erich Honecker de l'escena política de l'Est, estan sorgint indicis clars de crisi o d'inseguretat del poder en aquests tres països: tres satèl·lits que cada vegada més es desplacen de la seva òrbita natural —al voltant de l'ortodòxia soviètica— i se senten orfes, sense punts de referència clars.

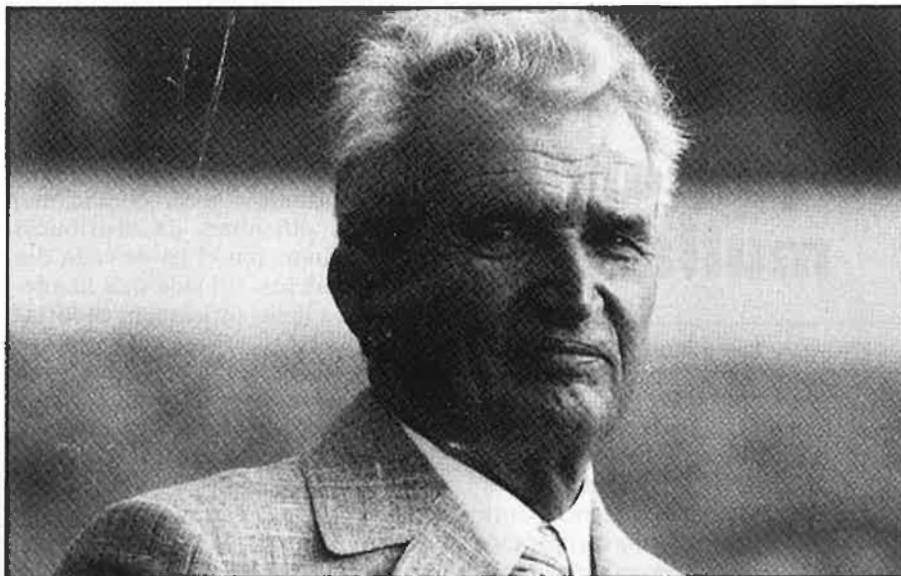
Tot esperant Dubcek

Al règim dictatorial de Praga, que gestionen Milos Jakes i Gustav Husak, les intrigues i les contradiccions se li han començat a plantejar en les institucions. I uns dels principals protagonistes de la crisi latent són —com va passar a Polònia— els *satèl·lits interns*, és a dir, els partits fins ara comparsa del PC, que comencen a canviar d'òrbita. En les últimes setmanes, els quadres del Partit Popular, d'ideologia demòcrata-cristiana, han qüestionat públicament el paper dirigent del Partit Comunista i han exigit canvis radicals. Gairebé al mateix temps, alts dirigents del Partit Socialista —el partit històric de l'esquerra txecoslovaca— proposaven una profunda reforma constitucional. I el 21 d'octubre, el diari d'aquest grup socialdemòcrata, *Svobodne Slovo* publicava, amb un estil desafiant, un reportatge *cultural* sobre el dramaturg Vaclav Havel, dirigent del grup opositor Carta 77, detingut i jutjat diverses vegades.

De moment, el règim dubta i es contradiu entre un immobilisme repressiu com més va més insostenible, i una renovació que no sap cap on l'ha de portar. Aquesta actitud la personifica el primer ministre, Ladislav Adamec: 48 hores després de reconèixer, amb un to

dialogant, que la *Primavera de Praga* —l'experiència reformista del 1968— havia tingut aspectes positius, Adamec es despenjava, a Viena, davant dels mitjans de comunicació internacionals, amb un estirabot: «Res de fer tractes amb l'oposició».

I és que l'oposició que s'està organitzant fa molta por a Adamec, Jakes i Husak. Sobretot perquè l'encapçalen els dirigents històrics de la *Primavera de Praga*, Jiri Hajek, Oldrich Cernik, Wladimir Kadlec, presidits pel líder

Nicolae Ceaucescu, últim defensor del stalinisme-leninisme.

Alexander Dubcek, que en qualsevol moment podria fer una espectacular reaparició. Aquest nucli que ja té nom propi —Obroda, que vol dir renaixença— és capaç de mobilitzar milers d'ex-comunistes i demòcrates represaliats durant els anys 70 pel règim de Gustav Husak.

Ceaucescu, tancat al bunker

Tots aquests rebomboris a Txecoslovàquia —com la crisi a la RDA i les reformes a Polònia, Hongria i la Unió Soviètica— són per al dictador romanès, Nicolae Ceaucescu, l'evidència d'una «conspiració contrarevolucionària».

oligàrquic i amb el coixí del gran clan familiar, Ceaucescu va inaugurar els debats previs al congrés del Partit Comunista —es farà del 20 al 25 de novembre— proclamant que caldria fer una cimera del Pacte de Varsòvia per desemmascarar els elements que volen restaurar el capitalisme.

Ara com ara, els actes d'oposició contra la dictadura romanesa no passen de ser testimonials: als activistes de la Lliga de Defensa dels Drets Humans —els professors Doina Cornea, Dimitru Mazilu i Dan Petrusca els detenen contínuament. Apareixen i, l'endemà, tornen a *desaparèixer*. I la dissidència de dins del partit, que n'hi ha, no gos manifestar-se després de la detenció, el març, de sis ex-dirigents que van fer córrer una carta que demanava una tímida liberalització.

I Bulgària. Per primera vegada, el 20 d'octubre, aprofitant la reunió a Sofia del Fòrum Ecològic, emparat per l'acta de Hèlsinki, l'oposició va poder donar la cara: militants del sindicat il·legal Podkrepa —que vol dir suport— i de la Lliga de Defensa dels Drets Humans es van atrevir a fer una conferència de premsa, a recollir signatures i a fer una efímera manifestació al carrer.

Però, en aquest país, on el dictador Todor Jikov ha acabat fent sempre el que Moscou li ha imposat —de moment ha acceptat una tímida reforma econòmica—, aquestes petites mobilitzacions són un símptoma que cal no perdre de vista. □